

Irú-dée yíkowá-dó feríi-dée fatuma lizú

Kabaaziya

Á dǒǒgbǒo sísí urú-dée kezémbíídi tijaarée né dée tilú tɔdamáana uráa na bedée yíkowá déyi-déyi nídi tɔdéndem né kééna urú-dée ɔdi yuú, na toovonúm, na féezure dǔdǔ dée yuú,

Á dǒǒgbǒo sísí urú-dée yíkowá-dée sǒónáa na kpéenáa weeyéle yóóni wǒǒǒoná uráa-dée laakáru kɔsɔ bika dǔdǔ iiyélé uráa-dée lomaazé waabísí wenbí bité bilá boyuú dǔúúlinya wenkí kɔdaá uráa wónyúú dǎámá báǵmátí káma balú fitíína na kadambɔrɔtí-daá né,

Á dǒǒgbǒo sísí bigée dǒóle ge yíkowá-dée kɔjɔɔ dɔnáa ifére uráa-dée yíkowá káma bíkábísí urú dǒóle ɔsɔ ikpǒoná dǒni iyoona urú-dée imuulidé na idée yomti,

Á dǒǒgbǒo sísí bumáana dɔsɔná wenbí bité bilá téédíwá-dée dǒndíre-tám ɔtásí bɔnyǒǒzi né,

Á dǒǒgbǒo sísí téédíwá-dée mará baǵmáa tákaradǎ balízí tɔ fatuma sísí bǎnzɔnáa uráa-dée yíkowá tijaarée né, na urú-dée kezémbíídi, na urú-dée gírímá, na aláa na abaaláa-dée yíkowá-dée déyi-déyi lám, bika dǔdǔ bazǵée sísí bǎnzɔnáa uráa-dée buzán-daá bodé na bɔnyǒǒzi uráa-dée cɔwɔre féezure-daá,

Á dǒǒgbǒo sísí téédíwá tǵmáa tákaradǎ kɔna dǒ né na téédíwá-dée bɔwɔdɔ bǎnyáa dɔ sísí Nations Unies waazúm sísí bǎnzɔnáa wenbí bité bilá uráa dǔúúlinya ríǵa-daá ɔfa uráa-dée yíkowá na bedée féezure gírímá,

Á dǒǒgbǒo sísí yíkowá tǵm na féezure tǵm tɔdée bala tɔ kǔdǔmɔɔ kééna wenbí bítebilá báa weení ikpǒo tɔ yíni né,

Wenbá ríǵa bǒǒǒo baǵmáa bɔwɔtɔ tɔna né

baazú sísí: dǔúúlinya ríǵa bɔwɔtɔ tɔna tɔdamáana uráa-dée yíkowá kééna kpínɔdɔ wendé uráa ríǵa na téédíwá ríǵa waalá tilásí ɔsɔ bofu né káma urú báa weení na zamǒo báa wenkí baanú bɔwɔtɔ tɔna né bála konkári basɔná balízí fatuma yíkowá tǵm na féezure na wílú yáa bedée bíya ketí-daá, bika bulá tilásí dǔdǔ bacáaru badí dɔfɔe-dɔfɔe bedée téédí-daá yáa dǔúúlinya ríǵa-daá beyéle uráa ɔtilí bika bofu ye déyi-déyi-daá báa lénle, téédíwá wentí tuva bɔwɔtíwá tɔna toovonúm né tɔdaá na téédíwá wentí tiwe tɔdɔezí né.

Wédɔ kadǎa-ndɔ

Bánlɔrɔɔ urú báa weení na kezémbíídi ge bika bedée dǒǒzítí na yíkowá kegée déyí-déyí ge. Bɔwená laakáru na urú bika bubǒǒzi bɔcɔoná dǎmá koobíre cɔwɔre.

Wédɔ 2

Báa weení wánbuzí ɔdɔezɔná yíkowá na kezémbíídi tiwe bɔwɔtɔ tɔna tɔ-daá né, bídakééna taazí bídamáana tanɔɔ yáa alɔ yáa abaalɔ yáa kɔnɔm yáa adǎíni yáa kowurodóm-dée lomaazé yáa cɔwɔre-daá yáa urú-dée arizikí yáa idée lɔrɔɔ-jó yáa yáásí báa wenkí-daá.

Bika dǔdǔ, bídalá kamaata taazítí ɔcǒo téédí mará-dée cɔwɔre-daá, yáa tóm fɔúúdi-dée cɔwɔre yáa téédí na téédíwá-dée dǎmá-daá sɔɔ-dée cɔwɔre yáa téédí wentí-daá urú waagálúna né. Báa bulá sísí téédí tǵm tiyúú tɔdɔ yáa tiwe natírí-dɔezí né, tɔdayúúta tɔdɔ yáa téédí natírí wénbeemí kɔrɔǒzi.

Wédɔ 3

Irú báa weení wena yíko ɔdɔ idée dǔúúlinya, kezémbíídi na beféré idée alaafíya cɔwɔre.

Wéde 4

Bádángbáa naárv yom̐ti yáá bɔwɔ́tá lám. Beegízi kpataa yom̐ti na yomáa-dée yám.

Wéde 5

Badánlám naárv deciriɖi yáá banáázɪ yɪ yáá balá yɪ wenbí bɪdamɔɔná balá ɪrɔ́ né yáá banmúzi yɪ.

Wéde 6

ɪrɔ́ báa weení wená yíko batilí idée ɪrɔ́ti na idée tilasɪwá báa lénle.

Wéde 7

ɪráa rɪŋa kée ɖéyí-ɖéyí ge mará-jó bɪdakéena taazí na bɪnbɔɔzɪ bekéti ɪráa ɖéyí-ɖéyí bɪdakéena taazɪ yáá na wenbí biyaavóo mará awe bɔwɔ́ti tɪna tɪdaá né.

Wéde 8

ɪrɔ́ báa weení wena yíko iyéle bɔnyɔ́ɔzɪ bafɔ́ɔ idée tɔ́m téédɪ-dée tɔ́mvɔ́rɔ́a-jó abigée sɪ boomúuli yɪ belée idée yíkowá wentí mará waava yɪ.

Wéde 9

Bedengbím naárv bɔtɔ yáá balízɪ yɪ téédɪ bɪdekéena seríya nakírɪ.

Wéde 10

ɪrɔ́ báa weení wená yíko tɔ́mvɔ́rɔ́a bɔwe badɪ né yáá gómínantɪ inú idée tɔ́m. Bɪka balá wenbí wánjáadi né ɖéyí-ɖéyí-daá yáá zamɔɔ-daá. Bilé bunáa sɪsɪ babúzi betísi becélé yɪ idée yíkowá yáá wenbí bulá idée tilasɪ né yáá wenbí bɪnbuzɪ bilízɪ yɪ tɔ́m-daá né.

Wéde 11

Bɪɔɔbɔ́ɔzɪ bakpa ɪrɔ́ báa weení ge boobuuná tɔ́m bɪdamáana kideevééniti-dée lám né, hálɪ bafɔ́ɔnɔ́ yɪ bilá ɖacɪrɪ-cɪrɪ sɪsɪ waalá wenbí bómbuunáa yɪ né.

Bɪɔɔbɔ́ɔzɪ bakpa naárv sɪsɪ waalá bideevé bɪka sáati wenkí bɪdée lakási waalá né, téédɪ yáá ɖúúlinya yíko dɪnáa beéna sɪsɪ bɪdakée bideevé. Bɪɔɔbɔ́ɔzɪ ɖɔɖɔ bamílɪ inɪgbamɔ́ɔ bicezí mará weená baazɪ zaamáanɪ wenkí waayisɪ né.

Wéde 12

Bɪɔɔbɔ́ɔzɪ naárv ɪsɔ́ɔ ɪrɔ́wɔ́, yáá ɪlé idée koobíre yáá ɪlé idée ɖáana yáá ɪlé ɪɔ́ndɪnáa-dée tɔ́m-daá na iwenbiré sɔ́ɔlɪm yáá ɪlá wenbí bité bɪfɔ́rɔ́sɪ ɪrɔ́wɔ́ yáá bitisi ɪlé né. ɪrɔ́ báa weení wená yíko mará ifére ɪrɔ́ɔzɪ na bɪdée kɔ́rɔ́mɔ́tɔ na wenbí sɪ bɪfɔ́rɔ́sɪ yɪ né.

Wéde 13

ɪrɔ́ báa weení wená yíko ikíli yáá ɪlízɪ lénlé ɪzɔ́ɔlée sucɔ́ɔ idée laadɔ́ɔ-ro né.

ɪrɔ́ báa weení wená yíko ɪlú laadɔ́ɔ báa wenká-daá bɪkpédina idée laadɔ́ɔ bɪka ɪkábisɪ kadaá ɖɔɖɔ.

Wéde 14

Irú b́a weení á bigée sɪ balá yɪ deciriɖi, wɛná yíko ɪcáa b́ka iyuú yaajɔɔziɖé laadási suganá-daá.

Iráa wenb́a baaj́a baraná t́m yáa badanɔm ná bɔwɔɖe baayááɖe sɪsɪ Nations Unies né-dée mará yáa wenbí bánjááɖi né tɔmɔɔná boyuú yíkowá wentí ɖ́ááɣmátɪ né-dée alibáráka.

Wéɖe 15

Irú b́a weení wɛná yíko iyuú ɪdée téédɪbíídi-dée tákaraɖá.

Bɪɔbɔɔzi bekízi irú tákaraɖá fáa wenbiré sɔɔlúm rɔɔzi yáa bekízíyi sɪsɪ ɪkékéé téédɪbíídi tákaraɖá.

Wéɖe 16

Alú na abaalú wenb́a baadála sááre né wɛná yíko bɔkpɔɔ ɖamá bɪɔkééna taazí tɪdamána tanɔɔ yáa téédɪ yáa aɖííni. Alú na abaalú wɛná yíkowá ɖ́éyí-ɖ́éyí wenbí bɪdamána hiiye yáa kíɖée cɔwɔre yáa kíɖée tarú-daá né.

Bigée t́lasɪ gɛ uráa ɣmátɪ banú ɖamá naaní ná balá hiiye.

Koobíre kééna zamɔɔ-daá-dée kṕɪndɛ wɛndé ɖ́ijaarée né, bilé bɔrɔɔzi né, bulá t́lasɪ zamɔɔ yáa téédɪ ifére ɖ́ɪrɔ.

Wéɖe 17

B́nbɔɔzi irú b́a weení ɪjɔɔ iriké né yáa zamɔɔ-daá né iyuú ɪcɔɔ ɖ́acɪrɪ-cɪrɪ.

Bɪɔbɔɔzi naárɔ ɪbé ɪrɔwɔ-dée ɖ́acɪrɪ-cɪrɪtɪ.

Wéɖe 18

B́a weení wɛná yíko ɪmáazi yáa ɪkuná laakáɪ ɪɖɪ ɪrɔɔzi yáa ɪlá ɪdée aɖííni, bilé bigée ná sɪsɪ wánbuzí ɪkéé aɖííni á ɪzɔɔléé, yáa ɪdée wénbiréfúúle yáa ɪwílɪ sɪsɪ mɔɔ méɖée aɖííni nɖ́ɔ yáa iwenbiré fúúle. Wenbí biŕɣa ɖ́ááɖi ɖ́ɔ né, irú wánbuzí ɪlízí ye fátuma yáa ɪsuná ye ɪɖɪ yáa zamɔɔ wílú-daá yáa lám-daá yáa bɔwɔtɪ-daá yáa sɔɔzi-dée lám-daá.

Wéɖe 19

Irú b́a weení wɛná yíko ɪlá bayána ɪdée lomaazé yáa ɣmátɪ wentí tɪváa yɪ né, b́náa sɪsɪ bɪɔbɔɔzi irú ɪnyé sɪ ɪlízí ɪdée lomaazé né yáa ɪdée sɪ ɪcáa yáa iyuú laabáárɔ yáa ɪlá bayána b́a lénlé laabáárɔ kún yáa lomaazé na níbáánɪ ŕɣa kpátáa laabáárɔ wánbuzí kɪbana kɪtala irú né.

Wéɖe 20

Irú b́a weení wɛná yíko ɪbó kediiziya zamɔɔ-daá b́ka ɖ́ɔɖ́ɔ wɛná yíko ɪcɔɔ zamɔɔ-daá.

Bɪɔbɔɔzi bamílɪ naárɔ ńɔɔnɪ sɪ ɪsɔɔ bɔwɔɖe naɖ́éré-daá.

Wéɖe 21

Irú b́a weení wɛná yíko ɪsuná ɪdée téédɪ-dée ketí yáa ɪbaná nebére baalízí wɛ zamɔɔ-daá né bɪɔkééna ɖ́óóle.

Bumɔɔna téédɪ bú b́a weení, á sɪ bɔkpɔɔ yɪ tumére ɪdée téédɪ-daá, bofu mará ɖ́éyí-ɖ́éyí ɪńa.

Téédí bíya-dée wénbire soolúm kéena bedée boyuú téédí-dée kété-dée kabaaziya, tété too ılá qacırı-cırı wenkí kulá kamaata balátı fatuma qamá-ro bıka bulá qéyí-qéyí-daá yáa mósire-daá yáa níbáanı natırı tıdamáana tına né na wenbí bıtebılá tété qéyí-qéyí-daá waalá kamaata kiwılı wenbiré soolúm kuń.

Wéde 22

ırú baa weení we ıráa-daá né wená yıko ıráa wenbá badaá we né befére ıróózi. Bulá tilası ıbúzi iyuú arizikí, zamó na taáqewa dée yıko wentı tıdamáana idée ırótı né na ıdııya idée búızan-daá bode ; buluná téédı-daá-dée kookarı na idée qúúlinya-dée cowore bıdamáana téédı-dée yıkowá né.

Wéde 23

Bınbóózi ırú baa weení ılá tumére yáa ıdııya ılızi idée tumére qéyí-qéyí-daá kama bıkalá ıóó bıka tumére féyí.

Bumóona barıya bowená ferıti qéyí-qéyí á bıgée baalá tumére bıdakéena tarı.

Weení ırıya wánlám tumére né, bulá tilası iyúu ferıti qéyí-qéyí nde wenbí bıte bulá ıbéemi idée koobire qéyí-qéyí-daá né yáa wenbí rıya bınbuzı bifére boróózi né.

ırú baa weení wená yıko ısuú bowúde yáa ısuná bowúde wenbí bıte bulá boyóo befére badı boróózi né.

Wéde 24

ırú baa weení wená yıko iyuú feezire yáa amóózé yáa befére yi tumére-dée leerı-dée ferıti qéyí-qéyí nde yáa tumére-daá-dée níbaawó sılúú-dée yıko.

Wéde 25

ırú baa weení wená yıko ıdı bıtaláyı na biféré idée alaafiya-ro yáa idée alaafiya cowore ına igoobire wenbí bulá bı kidiim yáa kúsúúdi yáa yaadoodé yáa idée alaafiya beemi na idée zamó-daá cowúú. Bınbóózi befére ıróózi á bıgée idoyuúta tumére yáa kúdoń wágba-yı yáa igée madafiya yáa weení ıdeleú yáa waalú waazi né yáa weení waalá kúbonı yáa weení webedı idée árisikı né bıdekéena ızoolúm.

Wenbá béwe ıurúú-dée sáatı-daá né na bıya kúmúwáa wená yıko basıná wé. Bú baa weení baalúú-yı hiiye-daá yáa hiiye wóro né móóna befére barıya boró.

Wéde 26

Bınbóózi baa weení ıcáa tilú. Tilú cáadı waalá tilası kulá faala. Baa tilú cáadı rıya talá faala, bulá tilası bıya kúmúwáa déngu ılá faala. Bıya kúmúwáa-dée wılı kéé dóóle ge. ızámóósi-dée tilú cáadı waalá tilası baa weení ıbó ılá kı. Bınbóózi bú baa weení ıbúzi ıbó lowú-lowú ngu á bıgée weedı iyuú wenbí bınbóózi né.

Tilú cáadı waalá tilası bıka kiyéle baa weení ıóó qúúlinya-daá iyuú ıdı bıka kiyéle ıráa rıya ıtılı qamá-dée yıkowá-dée girımá na bedée kezénbíıdi tıjaaré né. Bınbóózi kısıná wenbí bıdamáana ıráa-dée baymáti banú qamá né, na bedée qamá cem, na nyóózitı bıdamáana téédı, bowúqewa na adıınıwá-dée qamá-daá suú na qúqo kısıná téédı-dée bowúde baayáa de sısı Nations Unies né-dée tumé-dée buzá-daá bode.

Caanáa wená yıko badı bebiya tilú cáadı wenkí bozóolée né.

Wéde 27

lrʉ́ b́aa weení wená ýiko ifu uráa wenb́a ɪzɔ́lɛ́e né, ɪdɪ beɔ́ɛ nɔ́ʉzɪ tumɛ́ɛ-dɛ́e anfaanɪ́wá, b́ika ɪsná-we tɪlú kɪfati-dɛ́e cáádɪ-daá na iyúú bɪɔ́ɛ anfaanɪ́wá.

Báa weení wená yíko bekéti idée kpíná na idée irúti-dée hákiwá bidamóána idée kpíná kífala lám, na idée tákaradúwá waanmóa né na idée nʊʊzi timéere dʊdʊ.

Wéqε 28

lr^ʊ b́aa weení wená ýiko iyéle bofu mará nyazi ýikowá na kezénbíídi t́we b́ow^ʊt́i tuna t́i-daá
né b́idamáána zamóó yáá d́úúlinya ŕuḡa né.

Wεdε 29

urú báa weení wená wenbí bubúúzi ɪlá zamúú wenkí kɪ-dáá ɪdée ceré-ceré kowe né.

Bulá tilası idée yíková-dée fúúle na idée wánnú nííni na idée kezénbíídi, ítílí sısı bídómóóná iféle téédí-dée mará káma báa weení iyuu ítílí na ifa uráa-dée yíková na kezénbíídi-dée girímá. Na **ᑲᑦᑲᑦ**, bódúú ibuzi ifa téédí na urú báa weení-dée cówure nííni girímá bídámáóna zamóó wenkí-daá báa weení wená idi né.

Bıdımɔɔná yíkowá na kezéńbíídi tıḿ tıluná tındı na wenbí laadası-dée ɔwɔɔde baayáa de sısı Nations Unies waɣmáa basú sı bánımńáa tıro né.

Wéqε 30

Bɪdɔbɔ́ɔzi naárɔ ɪkɛ́ɛzi mará ana adée nabúɔɔ nyazi wenbí bɪdamáána téédɪ yáá téédɪ kɔjɔɔ
dɪnáa yáá ɪlá wenbí bɪte bunúúdi yíkowá yáá kezénbíídi-dée tóm tɪwe tákaraɔ́ kɪna kɪ-daá
nɛ.